

happij.

72.

Ikanten
cholen,
onium".

belangrijke

ing

erland

ht"

IO CENTS.

t leven.
denten,
teleden

(8 bladzijden)

at.

zij zijn Boek-

Baarn.

and

0.

Standaard"

leken).

ening billijk.

Offera

arn.

am.

dam.

sterdam.

rdam.

1848).

u,

546.

des morgens half

19.

les morgens van

avonds van half

J. J. POST,

Directeur.

an

bladen

agens

na ze gelezen

issen voor de

errons van de

zig; daarmede

werk.

In den wagen

De Heraut

door de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 9 Juni 1918. N°. 2107.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f.120, voor het Buitenland en Ned.-Indië per jaar f.8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels f.120, voor elke regel meer f.12. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f.12 per regel.

Van de Voleinding.

CCLXXXIX.

ACHTSTE REEKS.

XXXIV.

En ik hoorde eene andere stemme uit den hemel, zeggende: Gaat uit van haar, mijn volk, opdat gij aan hare zonden geen gemeenschap hebt, en opdat gij van hare plagen niet ontvangt.

Openb. XVIII: 4.

De indeeling van het 18e hoofdstuk laat, vooral in de eerste tien verzen, aan duidelijkheid niets te wenschen over. In de eerste drie verzen is het een machtige Engel die uit den hemel aan de aarde den val van Babylon aankondigt, en wel zoo aankondigt, dat ze niet nog vallen moet, maar gevallen is. Niet natuurlijk in historisch zinn, alsof het groote en machtige feit reeds geschied en voleind was, maar op die wijze, dat de aankondiging profetisch zien doet, hoe 't eenmaal, als het aan de Voleinding toekomt, metterdaad zal plaats hebben. Hierop werd uiteraard geen acht geslagen, toen men onder Babylon nog het wezenlijke oude Babylon verstond, vóór zijn ondergang. Toen toch werd terug gedacht aan oude tijden, en moest men het zich zelfs voorstellen alsof dit alles aan Jezus' komst vooraf was gegaan. En althans voor wat te gebeuren stond, als het einde der wereld op til was om te komen, had geheel deze voorstelling zin noch beteekenis. Al spoedig echter toen en ieder die dit kapittel las, aanstonds inzag en verstond, dat Babylon hier overdrachtelijk beteekenis had, zoodat er niet de oude stad van Nebucadnezar, maar integendeel de stad die op 't allerlaatst tot de groote wereldstad zou uitgroeien, onder te verstaan was, bleek 't aanstonds duidelijk, dat de naam van Babylon een naam der oudheid was, die afbeeldend op de laatst overgebleven machtige wereldstad werd overgedragen. Hieruit volgde van zelf, dat Babylon hier niets anders was, en niets anders kon zijn, dan een overdrachtelijk bezijsel van de wereld, waardoor werd aangeduid, dat het hier een stad gold, die op 't allerlaatste oogenblik de groote wereldstad zou zijn, en vóór dien allerlaatsten termijn in 't wereldleven gelijke beduidenis zou hebben als het oude Babylon in de jaren van Daniel had. In Nebucadnezars en Daniels dagen was het oude Babylon de goddelooze wereldstad geweest, die lijnrecht tegen Israel en het Godsrijk overstond, en die het op den ondergang van het Godsrijk had toegelegd. Zonder miste tasten kan men alzoo zeggen, dat Babylon hier beduidt de tegen God en zijn volk gekoerde alles beheerschende wereldstad, die thans, hetzij in Europa of in Amerika of in Azië gelegen, de Goddeloosheid, de zedeloosheid, ja de Antichristelijke boosheid ten top zou voeren en, na alles verdorven te hebben, ten slotte ook zelve ten onder ging en vernietigd stond te worden.

Van die Gode vijandige, heel 't aardrijk beheerschende wereldstad, en daarmede tegelijk van al het demonische dat zich op deze aarde tegen God en zijn Christus als macht over had gesteld, is nu het einde ingaande, en deze alles beheerschende gebeurtenis wordt nu ingeleid en doorgezet door een der grootste en machtigste Engelen Gods die uit den hemel nederkwam, om Gods raad en bestel niet slechts te verkondigen, maar uit te voeren. Deze Engel roept dan ook niet: »Babylon zal vallen«, maar heel anders: »Ze is gevallen, zij is gevallen het groote Babylon, en is geworden een woonstede des duivels.«

Doch nu volgt er aanstonds daarop in vs. 4 tot 10 een rechtstreeks daarmede samenhangende verschijning van gansch ander karakter, en zulks wel niet doordien diezelfde of een andere Engel door een uitroep de wereld verschrikt, maar heel anders, doordien de Zone Gods, de Christus zelf van uit den hemel een alles aangrijpende ordinantie laat hooren. Dat 't hier niet een Engel is, die roept, maar de Christus zelf, blijkt volkomen klaar en duidelijk uit wat hier staat: »Gaat van haar uit, mijn volk.« Geen Engel toch zou ooit hebben kunnen spreken van »mijn volk«, alsof 't zij Israel, 't zij de gezamenlijke schare der geloovigen als zijn volk te beschouwen ware. Dooide wat hier volgt eeniglijk op Israel, dan zou men het nog kunnen opvatten, als wilde de getuige zeggen: Israel is het volk van den Messias, en als zoodanig het volk van de getuigen Gods, en alzoo ook der Engelen. Doch hiervan kan in deze betuiging uiteraard geen sprake zijn. Het

geldt hier het einde der wereld, en alzoo de allerlaatste periode die aan het oordeel voorafgaat. Straks zal ook uitkomen wie van Jezus zijn, en hem volgen, en wie voor 't overige op aarde voor den Antichrist kozen. Zoo is 't dan duidelijk, dat de getuige die hier spreekt, door te getuigen van »mijn volk« niemand anders zijn kan dan de Christus zelf. En dit spreken als Christus zelf is hier volkomen natuurlijk, daar de strijd tegen den Antichrist gaat, en het in den aard der zaak lag, dat de Christus zelf, en niemand anders, den Antichrist den laatste slag, die den ondergang van het Satanische tengevolge zou hebben, toebrengt. Een Engel zou hier niet op zijn plaats geweest zijn. De doodelijke worsteling ging hier tusschen den Christus en den Antichrist en daarom laat noch het verband noch de getuigende zeggwijze een andere uitlegging toe, dan die in vs. 4 den Christus zelf doet optreden. Zoo past en sluit 't dan alles op elkander. De Apocalypse is hier aan den val van Babel, d.i. aan de veroordeeling en vernietiging van de Antichristelijke macht, toe, en dit eindfeit kan van niemand anders uitgaan dan van den Christus zelf. De woorden, die we beluisteren: »Gaat van haar, d.i. van de demonische wereldstad, uit, o, mijn volk«, kan dan ook op niets anders heenwijzen en doelen, dan op 't laatste moment, dat de Voleinding doet ingaan, en het is de Christus zelf, die hier het eindvonnis aan de demonische, Antichristelijke wereld voltrekt.

Het is het optreden van den Christus, dat aan het hier intredend keerpunt zijn bijzondere beteekenis verleent. In wat vs. 4 tot vs. 10 hier door den Christus betuigd wordt, herkent men den Zaligmaker niet meer. Geen toon weerklinkt hier van genade. Ge herkent den goeden Herder niet. Het is nu alles tot beslissing gekomen. Het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt en verzoent, is als verdwenen, en in de plaats van den Verzoener, Redder en Trooster treedt nu de Messias op die het onherroepelijk oordeel brengt. Niet zoo, alsof niet zelfs in deze jongste ure, wie zich bekeert niet nog behouden wordt, maar het is niet meer de toon der zoekende en verzoenende liefde die hier uitgaat. Al wat de Christus in deze zeven verzen vernemen laat, wijst op het jongste, op het allesbeslissende oordeel. Het gaat hier op voor of tegen, en al wat niet met volle overtuiging en afdoende besltheid voor den Christus kiest, gaat schier onmiddellijk zijn eindoordeel tegemoet. Het gaat nu op finale scheiding. »Ga uit mijn volk!« is de roepstem die vernomen wordt, en zulks wel om aan alle gemeenschap met de wereldstad en hierdoor aan alle gemeenschap met het wereldoordeel te ontkomen. Tijd van beraad is er niet meer. Er moet op staanden voet doorgetast en met den Antichrist en al wat zijns is, worden gebroken.

Sterker nog. Met alle toegeeflijkheid, met alle verdraagzaamheid, met alle dragende erbarming is het nu uit. De waarachtige geloovigen moeten nu ook van ter zijde zóó voor den Christus kiezen, dat ze formeel breken met de wereld, met haar ongerechtigheden en met haar aan God vijandig bedoelen. Op niets ontziende vergelding zelfs dringt de Christus aan. Zie 't in vs. 6: »Vergeldt haar, gelijk als zij ulieden vergolden heeft, en verdubbelt haar dubbel naar haar werken. Zoo veel als zij zich zelve verheerlijkt heeft, zoo groote pijniging en zoo groote rouw doet haar aan. Hare plagen zullen alle op één dag komen, namelijk dood en rouw en honger.« En het eind zal zijn, »dat die ondergaande wereld met vuur verbrand worde.« Ook zullen alle koningen der aarde deelen in haar jammer en in de wrake die over de verloren wereld uitgaat. Zoo toch staat er van de koningen: »En de koningen der aarde, die met de wereldstad geboeerd hebben en weelde hebben gehad, zullen haar ondergang beweenen en rouw over haar bedrijven, wanneer zij den rook haars brands zullen zien, van verre staande uit vreeze van hare pijniging, zeggende: »Wee, wee, de groote stad Babylon, die sterke stad! Want uw oordeel is in één ure gekomen.« Geen toon of tint is alzoo meer merkbaar van wat eens den Zaligmaker en den Redder van zondaren kenmerkte. Van 't »Komt tot Mij, gij allen, die vermoeid en beladen zijt«, valt zelfs de zwakste nagalm niet meer te beluisteren. Ge herkent den Christus uit de gelijkenis van den verloren Zoon niet meer. Een gansch andere Christus treedt hier voor u. De geade heeft uit. De eindbeslissing is ingetreden. De Christus zelf keert zich in heiligen toorn tegen al wat, op inspiratie

van den Antichrist, zich tegen God keert, en in zoo alles beslissende zin is nu de finale splitsing van ons menschelek geslacht in wie gelooft, en dus zegerd wordt, en anderzijds in wie tegen God Almachtig zich keert, ingetreden, dat de Christus al wie voor God kiest oproept om uit de genade en de barmhartigheid in den toorn en den toon der vergelding over te gaan. En wat hier alles afdoet, die eindbeslissing treedt geheel plotseling in. Er staat toch met zoo klemmende kracht in 't eind van wat Jezus uitsprekt: »Uw oordeel is in één ure gekomen.« Het is, als we ons zoo mogen uitdrukken, de laatste druppel uit de laatste drinkschaal of laatste Phiool die, ingevolge vs. 1-3, hier als wordt uitgegoten. En dit moest wel, want de laatste Phiool, en daarmede de laatste uitgieting van den volgenden jammer, kon niet anders dan door den Christus zelf voleind worden. Eerst nadat de Christus is opgetreden, en zelf van den Engel de bange, ontzettende rol heeft overgenomen, en nu den inalen ondergang heeft aangekondigd niet alleen, maar ook ingeleid, nu is het geheele wereldproces aan den finalen stoot in 't eeuwig verderf toegekomen, en nu kan gezegd worden: »Uw oordeel is niet maar in één dag, maar uw oordeel is in één ure gekomen.« Van tijdduur of tijdsverloop is geen sprake meer. De ééne ontzettendheid achterhaalt de andere, en het is de Christus zelf, die nu elke nadering van den verloren zoen heeft afgeleid, en in rouw en bitterheid zijn eindtaak volbrengt.

Hieraan beantwoordt dan ook geheel wat thans in het tweede deel van dit hoofdstuk volgt, over het schrikkelijk lot dat de bezige en in zich zelf jubelende wereld wacht. In de een eerstvolgende verzen komt de geesteservaring der volken hierbij tot uiting. Hoog staat de wereld, die hierbij aan 't woord komt, niet. Geen toon uit een tempel, geen naklank uit een huis des gebeds, geen geestesuiting van hooger orde uit een school der wijsgeeren. Integendeel, al wat in deze negen verzen aan 't woord komt, is de koopmanswereld. Het is de scheepvaart en de handel, die in den kring, wiens klacht we thans te beluisteren krijgen, aan 't woord komt. In vs. 11 wordt hierop dan ook onoverbloemd gewezen. »De kooplieden, zoo staat er toch, de kooplieden der aarde zullen weenen en rouw bedrijven over den intredenden jammer, doch uit geen diepergaande oorzaak, dan dat de verkoop afneemt en tenslotte stilstaat. Ze zullen rouw maken en weenen, omdat niemand hun waren meer koopt. De koophandel leeft van de rijke en grootsch zich ontwikkelende steden. Was nu hier de groote wereldstad tenslotte de stad geworden, waar alle schat zich had opgezameld, dan sprak het ook vanzelf, dat de scheepvaart en de koophandel voornamelijk aan den bloei van deze wonderstad hun bloei te danken hadden. Zooda 't voorheen met Tyrus en Sidon was geweest, waar eenmaal alle scheepvaart en koophandel zich had saamgetrokken, en waar de bitterste ondergang gevolgd was, toen de weelde van Alexandrie en Rome inzook, zoo zou 't ook hier zijn. De koophandel en de scheepvaart stonden hoog en bloeiden ongemeen. Doch nauwelijks kwam in de groote wereldsteden het moreel, en in verband hiermede, straks het materieel verval aan de orde, of de handel verliep, de scheepvaart kromp in, en de eens zoo bloeiende steden gingen steeds harder achteruit. En zoo nu zou 't ook hier zijn. Alleen met dit alles beheerschende onderscheid, dat 't verval, dat eertijds van lieverlede intrad, thans plotseling de rijkste wereldstad overvallen zou. Als in één uur zou de inzinking intreden en voleind zijn.

Om nu wel te doen uitkomen, dat 't in de groote wereldstad tenslotte alles op stoffelijke weelde uittiep, en er van een geestelijk hooger leven geen de minste sprake was, somt de spreker thans op, wat de weelde van handel en verkoop almeer geworden was. Niet gewone handel in gewone voedingsmiddelen en gewone kleederen, maar al te gader van goud en zilver, en van kostelijk gesteente en van porcelain, en van fijn lijnwaad en van purper en van zijde en van scharlaken. Voorts allerlei welriekend hout, en ivooren vaatwerk, en allerlei vaten van 't kostelijkste hout, en van koper en ijzer en van marmersteen. En dan nog allerlei waren van kaneel en reukwerk en welriekende zelf en wierook en wijn en olie, en meelbloem en tarwe van het beste, allerlei dieren en lichamen en zielen van menschen. En nu is door wat de groote, rijke, allesbeheerschende wereldstad trof, op eenmaal en plot-

seling al deze overdaan van weelde in 't niet verzonken. Er is geen vraag meer naar, en 't kan niet meer ter markt gebracht worden.

Een bittere klacht en één bang wegeroep zal onder de scheepvaarders en handelaars en kunstenaars te beluisteren zijn. De kooplieden, zoo zegt vs. 15, die rijk geworden waren, zullen nu met ledige hand van verre staan uit vreeze van de pijniging die hen wacht. Zoo zullen deze dan eenzaam en verlaten staan, weenende en rouw bedrijvende en zeggende: »Wee, wee de groote stad, die bekleed was met lijnwaad en purper en scharlaken, met diamanten en porcelain. Ze waren zoo overrijk, en nu is 'n één ure haar zoo groote rijkdom verwoest.« En nu gaat de bange klacht op. Niet van de vorsten en stedenbedwingers, maar van de manufacturiers, magazijnhouders en schatbewaarders. Het zijn de kapiteins en stuurlieden en matrozen op de schepen, de bootsgezellen en allen die ter zee handelen, die, op eenmaal voor deze ontzettende catastrofe geplaatst, in angst en vreeze als wegzinken. Ze treden niet meer, gelijk voorheen, op den voorgrond, maar wijken achterwaarts, en geven alle hoop op, en nu ze de plotselinge inzinking en den alles overstellenden val van de machtige wereldstad aanschouwen, blijven ze van verre staan, en roepen ze, ziende wat er geschiedt en ziende den rook en den brand der vernieling: »Wat stad was deze groote stad gelijk?« Ja, hierbij bleef het niet. Ze wierpen stof op hun hoofden, en weenende en rouw bedrijvende, gilden ze het als uit: »Wee, wee de groote stad, in dewelke allen die schepen hadden, van hare kostelijkheid rijk geworden zijn, want zij is in één ure verwoest geworden!«

En hierop nu volgt in het slot van dit hoofdstuk in vs. 20 tot 24 de volstrekte ommekeer van erbarmen en mededogen in toorn en straffe verwoesting, omdat nu de martelaren om wrake roepen. Dit bespeurt ge de eerste maal in vs. 20 en de tweede maal in vs. 24. Waar dusver eeniglijk gehandeld werd van goud en edelgesteente, en al wat tot de weelde van 't leven dient, gewaagt vs. 20 op eenmaal van wat geestelijk geleden is door wie voor God en zijn Christus kozen. Het heet daar toch: »Bedrijft vreugde over haar, gij hemel, en gij heilige apostelen en gij profeten, want God heeft uw oordeel aan haar geoordeeld.« Snijnder kon de tegenstelling niet genomen worden. Tweeërlei geestdrift heeft de kinderen der menschen bezield en gedreven. Het ééne deel van de kinderen der menschen heeft zich vermeld in paalen en diamanten, en het andere, veel kleinere deel, heel anders in wat uit de hemel aan Gods gezaligden geboden werd. De schat der groote massa school in het aardrijk, de overrijke schat der gezaligden school eeniglijk in wat ze uit den Hooge door den Heiligen Geest, als Christus toebehoorende, in de ziel hadden ontvangen.

De eerste brede groep hoorde bij de Vorsten en overrijke schatbezitters der wereld, de tweede kleine groep had haar machtig aangrijpingspunt niet op aarde, maar in den hemel daar boven. Niet de Vorsten en machthebbers, maar de apostelen en de profeten waren hun heilige geestverwanten. Bij de Vorsten en grooten der Aarde trok 't alles naar beneden en werd God vergeten, hier daarentegen was God 't één en al, en trok heel 't geestesleven naar den Troon des Heeren daarboven. Die tegenstelling vindt dan ook haar volle uitdrukking in wat vs. 20 zegt: »Bedrijft vreugde over haar, gij hemel en gij heilige apostelen en gij profeten, want God heeft uw oordeel, d.w.z. het oordeel over wat aan u misdaan is, aan die wereldstad geoordeeld.«

Doch hiermede treedt dan ook de eindstoot in. De spanning is nu doorgestaan. De tegenstelling is nu op 't alleruiterste ingetreden. Er kan nu niet langer getoefd, en de slag die 't einde brengt, moet nu onmiddellijk volgen. Vandaar dat 't reeds in vs. 21 heet: »En een sterke Engel hief een steen op, als een groote molensteen, en wierp dien in de zee, zeggende: Aldus zal de groote stad Babylon met geweld worden verwoest, en zal niet meer worden gevonden.« Schijnbaar is hier tegenspraak met vs. 2. Daar toch stond reeds klaar en duidelijk: »Zij is gevallen«, zoo zelfs dat 't ten tweeden male herhaald werd: »Zij is gevallen.« Hier daarentegen meldt zich diezelfde wereldstad aan als nog niet gevallen, als nog overleidend staande, en als nu eerst van een anderen Engel den vernietigenden stoot ontvangende, die haar bezwijken doet en doet te niet gaan. Sterker nog. In vs. 21 komt 't nog niet eenmaal tot de afdoende mededeling, dat de groote wereldstad gevallen is. We hooren van een symbolische ver-

gelijking. Er is sprake van een weergaloos grooten molensteen, die door een sterken Engel in de hoogte wordt getild, over de zee wordt gehouden, en nu in die zee wordt nedergestort, zoo dat ze er spoorloos in verdwijnt. Doch na dit symbool staat er niet: »Zoo is nu Babylon neergeworpen«, maar veel eerder in den toekomenden tijd: »Zoo zal de wereldstad worden verwoest, en ze zal niet meer worden gevonden.« Toch heerscht hier gezinsverwarring. Slechts worde niet uit 't oog verloren, dat in de Apocalypse niet wordt aangekondigd wat geschied is, maar steeds alleen wat gebeuren zal. Johannes wist in 't minst niet precies, wat hij van dit alles nog beleven zou, of wat eerst na zijn naderend sterven zou intreden. En juist dit is oorzaak, dat Johannes telkens weer mededeelingen te doen heeft, alsof wat hij mededeelt reeds geschied is, en dan toch weer zijn getuigenis moet uitstrekken tot in verre eeuwen. Altoos weer die worsteling tusschen de twee leidende gedachten: »Ja, kom haastiglijk, Heere!« en anderzijds het verloop der eeuwen dat nog tusschen in kon treden.

En nu komt ten slotte op nieuw de aangrijpende tegenstelling. Eenerzijds wordt nogmaals de groote, machtige wereldstad als voor oor en oog getoeverd met de weelde van haar paleizen, en de stem der citherspelers, maar dan ook anderzijds als wegzinkende en te niet gaande onder den stroom van het verderf, dat haar wegsleept. Vs. 22 gewaagt daarom van de stemmen der citherspelers en zangers en de fluiters en de bazuinen, en spreekt uit dat dit spel der klanken en der tonen nu zijn einde gevonden heeft. Al dit prachtgeluid, zoo staat er, zal niet meer in u gehoord worden. »Geen kunstenaar van eigen kunst zal meer in u gevonden worden, en ook, om 't huiselijk te nemen, »geen geluid der molens zal meer in u gehoord worden.« Zelfs, en dit gaat nog verder, als zon noch maan 't leven bestralen kunnen, en men poogt door kaarslicht de duisternis te bannen, dan zal zelfs 't licht der kaars niet meer in deze wereldstad helder schijnen kunnen. Ook de saamleving van het gezin zal gestuit zijn. Geen stem van bruid of bruidegom zal meer te beluisteren zijn. Alles gaat ten onder. De kooplieden hebben 't met hun weelde alles verdorven, en zij zijn 't die met hun tooverij heel het leven der aarde vergiftigd hebben. En wat nu 't bangst en het ontzettendst, zal zijn? In diezelfde steden, die nu door haar weelde den sozialen dood sterven, zal tevens de ontzettende antithese tusschen de weelde der wereld en het bloed der martelaren op 't scherpst uitkomen. Zoo toch staat er in het slotvers: »En in die stad en steden is gevonden het bloed der profeten en der heiligen en van alle diegenen die gedood zijn op de aarde.«

Dr. A. K.

„De ziel is in het bloed.“

Want de ziel des vleesch is in het bloed. Daarom heb ik het u op het altaar gegeven, om over uwe zielen verzoening te doen; want het is het bloed, dat voor de zielen verzoening doet zal.

Leviticus XVII: 11.

Met heilig schennenden overmoed is zekere richting in Christus' Kerk er steeds weer op uit, om, waar het onze zaligheid geldt, steeds meer elk beroep op het bloed van den Christus te veroordeelen.

Allerlei zedelijke motieven schuift men voor het bloed van den Christus in de plaats.

Natuurlijk erkent men wel, dat er in het sterven van den Christus eene zelfopoffering sprak, die ons heil bewerkte, en dat bij dit sterven ook bloed vloeide, maar aan het bloed zelf hecht men daarbij nauwelijks beteekenis. Het is eeniglijk de zedelijke daad der zelfopoffering, zegt men, die 't heil bewerkte, en dat hierbij bloed vloeide, acht men geheel bijkomstig.

Dit nu is een verwarring van het Evangelie, waarin geen oogenblik mag berust. Niet de huidige godgeleerde, maar alleen Jezus kan hier nitspraak doen. En dan wijst de instelling van het heilig avondmaal op de meest beslissende wijze de zaak uit.

Jezus heeft zijn heilig avondmaal ingesteld, niet enkel voor zijn discipelen, en niet éeniglijk voor de eerste jaren na zijn vertijzenis, maar als een duurzame instelling. Al zijn er dan ook sinds 't Kruis van Golgotha reeds bijna twintig eeuwen verlopen, nog steeds hield dit heilig Sacrament stand, en nog altoos is dit Sacrament de heilige instelling, waaraan heel Christus' Kerk zich vastklemt. En wat leert en toont nu dit Sacrament ons anders, dan dat het uit twee elementen bestaat, en wel eenerzijds uit het brood, en anderzijds uit den wijn, en dat bij het gebruik van deze beide sacramentele gegevens de wijn niet anders beduidt en vertegen-

woordigt dan het bloed van Christus, en zulks wel in onderscheiding van zijn overig lichaam, dat afgebeeld is in het brood.

En zulks wel in dezen zin, dat niet eenig apostel er die uitlegging aan heeft gegeven, maar met volle beslistheid in dien zin, dat Jezus zelf allernadrukkelijkst hierbij verwezen heeft naar zijn eigen levensbloed.

Dit nu was reeds in het Oude Testament op de meest duidelijke wijze voorgeschaadwd. Voor de offerande, die de zonde boeten zou, deed het diert dien, en wel zulk een diert als 't Goddelijk bevel hiervoor aanwees. En nu werd bij deze offerande opzettelijk alle nadruk gelegd op de vergieting van het bloed van het offerdier. Het bloed deed het en op het bloed kwam het aan. En hiervan nu geeft Mozes, in den naam des Heeren, in Leviticus XVII:11 aldus rekenschap, dat hij betuigt: *Want de ziel van het vleesch is in het bloed; daarom heb ik het u op het altaar gegeven, om over uwe zielen verzoening te doen; want het is het bloed dat voor de ziel verzoening zal doen.*

Deze stellige uitspraak laat dus voor twielf geen plaats. In den tabernakel, en later in den tempel, moest het bloed van het offerdier Gode opgedragen worden. Zonder deze vergieting van het offerbloed was er geen verzoening denkbaar. En zulks niet, wijl de Israëliet of de priester het aldus verzon en uitdacht, maar omdat God 't aldus verordende.

Het was het bloed van een diert, dat vergoten werd, niet van een willekeurig, maar van een door God aangewezen diert. En de vergieting van dit dierenbloed gold eenigzins in verwijzing naar het bloed van den Middelaar, die eenmaal de waarschte offerande brengen zou.

En hierbij nu geeft het Woord ons deze uitlegging, dat 't juist op het bloed, en op 't bloed hoofdzakelijk aankomt, omdat de ziel niet in het vleesch, maar in het bloed te zoeken is. Dit nu wordt hier van het offerdier gezegd, omdat in het Oude Testament ook aan het diert een ziel wordt toegerekend. Zoo b.v. in Lev. XXIV:18, waar staat: *wie de ziel van eenig vee zal verslagen hebben, hij zal het wedergeven, ziel voor ziel.*

Dit offerdier echter heeft alleen beduidenis als profetie van wat ons in den Christus zou geschonken worden.

Bij het laatste Pascha, dat Jezus met zijn discipelen vierde, heeft hij dan ook het Heilig Avondmaal als duurzame en blijvende instelling verordend, en bij die instelling sprak Jezus het met alle beslistheid uit, dat het hier gold *het bloed des Nieuwen Testaments* dat voor velen vergoten werd tot vergeving der zonden. Aan het bloed van Jezus hing het, en het bloed van Jezus deed het. Niet in dien zin, alsof de stofdeeltjes, waaruit dit bloed bestond, zaligmakende werking konden hebben. Dat kan iets stoffelijks op zichzelf nooit. Maar wel, omdat in Jezus persoon, dank zij zijn vleeschwording, de eenheid tusschen zijn geestelijke persoon en het lichaam dat hij aannam, derwijs werkelijk en ingrijpend was, dat de ziel van Jezus met 't bloed in zijn aderen zoo innig vereenigd was, dat de ziel in het bloed bevangen was en in het bloed haar leven tintelen deed.

Dit nu heeft Jezus zelf in zijn instelling van het Heilig Avondmaal zoo sterk en zoo beslist als het slechts even kon op den voorgrond doen treden.

«Dit is mijn bloed, het bloed des nieuwen testaments, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving der zonden» — het kon niet stilliger, het kon niet concreter worden uitgesproken. Als het bloed ons uit de aderen wegvloei, sterven we. Ook al blijft het vleesch van ons lichaam ongedeerd, zoo 't bloed ons uit de aderen wegvloei, is met dit bloed het leven zelf van ons gegaan, en is in het overblijvende vleesch van ons lichaam straks geen leven meer waarnaar. Op dit bloed van Jezus nu had alle offerbloed in Israël gewezen. Het was van dit bloed van Jezus, dat alle profetie gewaagd had. En na Jezus' hemelvaart is het dit vergoten bloed van Jezus, waarop de apostelen des Heeren telkens terug wijzen.

In meer dan vier-en-twintig uitspraken van het Nieuwe Testament wordt dit verband tusschen onze zaligheid en het bloed van Jezus met klein en nadruk op de meest stellige wijze gelegd. «De gehele kudde, of de Gemeente Gods», zegt Paulus in Hand. 20:28, is een gemeente die Christus verkregen heeft door zijn eigen bloed. «Juist zoo als Jezus 't zelf in Joh. 6:55 uitsprak: «Mijn bloed is waarlijk drank». Het is telkens opnieuw weer het bloed van Christus waarop de apostelen ons wijzen. «We zijn gerechtigd door zijn bloed» (Rom. 5:9). Wat ons redt en behoedt is de verlossing door zijn bloed» (Ef. 1:7). «Het is des Vaders welbehagen, dat hij, vrede gemaakt hebbende door het bloed des Kruises, alle dingen tot zichzelf verzoenen zou» (Col. 1:20).

Nimmer aarzelen de apostelen, om altoos weer het bloed van den Christus op den voorgrond te stellen. De redding die de Christus aanbrengt, is hun geen louter idee, nooit een enkele gedachte, maar altijd de rijkste realiteit die ons van de menschenwording van den Christus is toegekomen.

Het was een gedachte, een profetie, een zinbeeldige voorstelling in de dagen van het Oude Testament, maar nu Betlehem en Golgotha was het een zware realiteit geworden. Christus was niet slechts een idee, maar de vleeschgeworden Messias, met ons menschelek bloed in zijn aderen. Hij kon en mocht daarom niet anders dan in die realiteit door ons erkend, beliden en aanvaard worden. Vandaar dat in de opstanding het leven weer in hetzelfde lichaam voer, waaruit 't aan 't Kruis geweken was. In hetzelfde lichaam waarin Jezus eierf aan 't Kruis, stond hij vernieuwd op toen de Paaschmorgen aanbreek, en het was zijn bloed waaraan ons leven hing.

Dr. A. K.

Amsterdam, 7 Juni 1918.

Onder de voortekenen van zijn wederkomst ten gerichte heeft Christus zelf opgenoemd, dat er een algemeene wereldkrijg zou ontstaan, want dat het één volk tegen het andere zou opstaan en het één koninkrijk tegen het andere en dat er zouden komen hongersnooden en pestilentieën en aardbevingen in verscheidene plaatsen (Matth. 24:7). Wel heeft Christus uitdrukkelijk gezegd, dat wanneer deze rampen over de menscheid werden uitgestort, «nog het einde niet is», en dit alles, hoe verschrikkelijk ook, maar «een beginsel der smarten zou zijn» (Matth.

24:6 en 8), maar zoals de barensweeën aan de geboorte voorafgaan, zoo zouden ook deze teekenen aankondigen, dat de komst van Christus aanstaande was.

Oorlog, hongersnood en pestilentie zijn in de Schrift altoos de strafgerichten Gods over de zonde. Zoo wordt in Lev. 26 gedreigd, dat wanneer Israël niet wandelen zal naar de inzettingen des Heeren, God over hen het zwaard van den oorlog zal brengen en hen zal overgeven in de handen hunner vijanden; dat Hij de pest in het midden van hen zal zenden en dat Hij den staf des broods zal breken. En evenzo in Deut. 32, waar sprake is van de pijlen, die God in zijn verbolgenheid zal verschietsen op zijn tegenstanders, en als deze pijlen worden opgenoemd, gesproken wordt van een uitgeleerd worden door den honger, van opgegeten worden door den karbonkel, een beroofd worden door het zwaard. Ook als David gezondigd heeft door in hoogmoed Israël te tellen, en Gad, de ziener, hem het oordeel Gods komt verkondigen over zijn zonde, wordt aan David de keuze gelaten tusschen deze drie: een hongersnood van zeven jaar in het land, drie maanden te moeten vluchten voor het zwaard van zijne vijanden of een pestilentie van drie dagen (II Sam. 22).

En zooals in de geschiedenis van Israël die sombere trits van oorlog, hongersnood en pestilentie steeds optrad als boden van Gods wrakgericht over de zonde van zijn volk, zoo wordt ook in de Apocalyptische visioenen zoowel van den profet Zacharia als van den Apostel Johannes naar dit drietal rampen verwezen als de schrikkelijke machten, waardoor God bij het eindgericht de volkeren, die tegen Hem opstonden, straffen zal. Beiden, Zacharia en Johannes, doen dit in den symbolischen vorm van paarden voor strijdswagens gespannen of waarop ruiters zitten en die uittrekken om de aarde te verwoesten, terwijl de kleur van deze paarden op den oorlog, den hongersnood en de pestilentie wijst. Het zijn de Apocalyptische ruiters, die Zacharia zag in zijn nachtgezichten, die uitgaan van tusschen de koperen bergen van Gods woonstede om de aarde te tuchtigen en die ook Johannes op Patmos aanschouwde, toen het Lam het boek met de zeven regelen ontloot. Wat bij Zacharia echter alleen zinnelijk door de kleuren der paarden werd aangeduid, wordt door Johannes in zijn aangrijpende schildering, die een Albrecht Dürer tot zijn prachtige conceptie van deze Apocalyptische ruiters inspireerde, nader verklaard. Voorop gaat het witte paard en hij, die daarop zat, had een boog en hem werd een kroon gegeven en hij ging uit, opdat hij overwon. Wit is de kleur der overwinning. Daarna volgt het rode paard — rood is de kleur van het bloed — en hem, die op dit paard zat, werd een groot zwaard gegeven om den vrede van de aarde te nemen, zoodat zij elkander zouden doden. Beeldt zoo het tweede paard den oorlog af, het derde paard, dat zwart is, is een symbool van den hongersnood; in de handen van hem, die op dit paard zit, wordt een weegschaal gegeven en de betekenis van deze weegschaal wordt aldus verklaard, dat de levensmiddelen zoo schaarsch zullen worden, dat een maatje tarwe voor een penning en drie maten gerst voor een penning zouden verkocht worden. En dan wordt de rij gesloten door het vierde paard, dat vaal is, de kleur van den dood, en waarop dan ook als ruitser de dood zit, die macht heeft om tot het vierde deel van de bewoners der aarde te doden met het zwaard, met den honger en met de pest. De hagelvlekkige paarden, die bij Zacharia in de vierde plaats genoemd werden, door hun kleur nog duidelijker uitkomen, dat hierbij bepaaldelijk gedacht is aan de schrikkelijke pestziekten, waardoor het lichaam der aldus aangetast men bont gekleurde builen en plekken werd overdekt.

In hoeverre de vervulling van deze profetie reeds in onze dagen aanschouwd wordt, valt niet met zekerheid uit te maken. Oorlog, hongersnood en pestilentie staan niet los naast elkaar, maar hangen nauw saam en komen daarom telkens vereenigd in de geschiedenis voor. Door den oorlog worden de akkers verwoest, kan de landman niet rustig den akker bezaaien en dreigt daarom altoos gebrek aan brood. En als de honger onder het volk woedt, dan komen van zelf allerlei schrikkelijke ziekten onder de bevolking voor, die gemeenlijk een zeer verderfelijke karakter dragen, als de pestilentie zich verspreiden en duizenden slachtoffers vergen. Het feit, dat ook thans deze drie: het rode paard van den oorlog, het zwarte paard van den hongersnood en het vaale paard van de pestilentie weer gezamenlijk optreden, behoort daarom op zich zelf niet te verwonderen. Zoo was het steeds en zoo zal het ook in de toekomst wezen.

Maar wat wel de vraag doet opkomen, of ditmaal het optreden van deze drie verderfende machten niet een bijzondere betekenis heeft, is de gansch buitengewone wijze, waarop ze zich openbaren. Deze oorlog is niet meer beperkt tot een enkel volk of een groep van natieën, maar omvat heel de wereld, en het woord van Christus, dat het ene volk tegen het andere en het ene koninkrijk tegen het andere zal opstaan, d. w. z. dat alle volkeren en koninkrijken in dien strijd zullen betrokken worden, is nimmer zoo vervuld geworden als in onze dagen. Een langer en ontzettender krijg, dan dien we thans beleven, is nauwelijks denkbaar. En zoo is het ook met den hongersnood. Het zijn niet meer enkele landen, die zuchten onder het gebrek aan voedingsmiddelen, maar de nood grijpt al verder om zich heen, en wanneer deze oorlog nog tot het volgende jaar zich uitstrekt, zal er een zoo groot tekort aan levensmiddelen komen, dat de honger overal knagen zal in het ingewand. En daarbij komt, dat reeds nu als gevolg van deze slechte voeding zich in enkele landen de krankheden waarvoor men vreesde, beginnen te openbaren. In Spanje deed een

geheimzinnige ziekte reeds haar intrede en heeft heel het volk aangegrepen. Diezelfde krankheid heeft zich nu ook reeds in Zweden vertoond en maakte ook daar reeds tal van slachtoffers. Als met een reusensprong heeft deze geheimzinnige ziekte zich zoo van het Zuiden van Europa naar het hooge Noorden verplaatst, zonder dat van een overdragen van besmetting hier sprake kan wezen. En al draagt deze geheimzinnige ziekte, die zoo plotseling opkwam, aanvankelijk nog geen al te ontrustend karakter, doordat ze alleen voor zwakke personen doodlijk blijkt te zijn, toch kan, wanneer ze haar tocht door Europa voortzet, haar aard ook ernstiger worden en zij als een pestilentie onder de volkeren gaan woeden. De weerstandskracht is afgenomen. Ook onder ons volk doet nu reeds de ondervoeding zich op bedenkelijke wijze gevoelen en is zoo de bodem bereid, waarop zulk een krankheid welig zou kunnen tieren.

Op deze ernstige teekenen der tijden acht te geven is zeker des Christens plicht. Of te betrekken, dat het einde thans komen gaat, weten we niet. Veel van wat de Schrift voorspeld heeft, dat aan dit einde vooraf zou gaan, is nog niet vervuld. Zoo is, om slechts op dit ene te wijzen, de Antichrist of de mensch der zonde, waarvan de Apostel Paulus spreekt, nog niet op aarde gekomen en is er evenmin reeds sprake van de algemeene vervolging der Christenen, die daarmede gepaard zal gaan en die zoo schrikkelijk zal wezen, dat indien die dagen niet verkort werden, zelfs de uitverkorenen gevaar zouden lopen afvallig te worden. Zooveel van wat in het Boek der Openbaring aangaande die laatste worsteling ons voorspeld wordt, is voor ons nog een met zeven zegelen gesloten boek, waarvan we de ware betekenis eerst verstaan zullen, gelijk Christus tot zijne discipelen zeide, wanneer de dingen, die daarin voorspeld worden, geschied zullen zijn.

En bovenal mag niet vergeten worden, dat naar luid van Christus' eigen woord niemand, zelfs de engelen in den hemel niet, de ure weten, wanneer de Zoon des menschen wederkomen zal. Elk pogen van den mensch om achter dit geheim te komen, gaat in tegen den wil van God, die dit geheim zelfs voor Christus op aarde verborgen heeft gehouden. De historie heeft dan ook telkens geleerd, hoe al zulke gissingen op grond van de getallen-symboliek in de Openbaring of van de aanvankelijke vervulling van enkele profetieën, steeds op teleurstelling zijn uitgekomen en niets dan ijdele voorspellingen zijn geweest. Christus komt als een dief in den nacht en wel in die ure, waarin niemand, ook de getrouwe dienstknecht van zijn huis niet, den Meester verwacht.

Maar hoe ongeoorloofd en hoe ijdel elke voorspelling aangaande den dag en de ure van Christus' komst is, toch mag het oog daarom niet gesloten voor de ernstige betekenis, die in deze oordeelen en gerichten als voortekenen van Christus' komst voor ons verborgen ligt. Christus zelf heeft gezegd: leert van den vijgboom deze gelijkenis: wanneer zijn tak trede wordt en de bladeren uitspruiten, zoo weet gij dat de zomer nabij is. Alzo ook gijleden, wanneer gij al deze dingen zien zult, zoo weet, dat het nabij is, voor de deur. In de zware oordeelen Gods, die thans over de volkeren heengaan, ligt een aankondiging en heenwijzing naar het wereldgericht, dat eenmaal komen zal. Of de ontzettende wereldoorlog, die nu reeds zoo lang aanhoudt en zoo bittere ellende over de volkeren brengt; het gebrek aan voedsel en de honger, die zich allerwege gevoelen doet, en de geheimzinnige ziekten, die reeds beginnen op te treden; de vervulling zijn van het gezicht, dat de Apostel Johannes van de Apocalyptische ruiters zag, weten we niet, maar wel zijn zij de voorboden van de oordeelen Gods, die eenmaal komen zullen en die aan de komst van Christus ten gerichte zullen voorafgaan. De kernelijke overeenkomst met hetgeen in dit visioen ons getekend wordt, wijst ons daarop.

«Al zou het daarom achteraf blijken, dat nog het einde niet komt; dat deze oordeelen nog slechts het begin waren van de barensweeën, waaruit een nieuwe wereld moet geboren worden en dat daarna weer een tijd van rustige ontwikkeling der menscheid volgen zal, toch neemt dit niets weg van de roepstem Gods, die thans tot ons komt. Die roepstem is niet alleen om ons te veroortmoedigen van wege onze zonden, die zulk een oordeel hebben noodig gemaakt, maar ook om met verhoogde spanning de wederkomst van Christus te verwachten.

Juist omdat we niet weten in welke ure de Zoon des menschen komen zal, wil Christus, dat we ons altoos bereid zullen houden om hem te ontvangen. We hebben hem te wachten: de lendenen omgord, de lampen brandende en wakende. Geldt dit steeds, het geldt bovenal in onze tijden, waarin de voortekenen van Christus komst worden aanschouwd. Het Maranatha: de Heere komt, krijgt daardoor dubbel nadruk.

Zalig is die dienstknecht, welken zijn heer, komende, zal vinden alzo doende.

De kerkelijke huwelijksbevestiging van zoogenaamde doopleden.

Dr. J. de Jong, predikant bij de Gereformeerde Kerk te Winsum, die ons de verdienstelijke uitgave bezorgde van de ditaten van Prof. Rutgers over de Dortsche Kerkenorde, heeft een brochure geschreven over de vraag, of een huwelijk, dat een lid onzer Kerken met een zoogenaamd dooplid sluit, wel kerkelijk mag bevestigd worden. Hij meent deze vraag in ontkennenden zin te moeten beantwoorden, omdat een zoogenaamd „dooplid“, d.w.z. iemand, die tot volwassen leeftijd is gekomen en nog altoos weigert belijdenis des geloofs te doen, daarmede feitelijk als een „ongeloov-

vige zich openbaart en dus ook door de Kerk niet als een geloovige kan beschouwd worden. Aangezien nu volgens het bevel van den Apostel Paulus een huwelijk met een ongeloovige ongeoorloofd is, zou een huwelijk met zulk een „dooplid“ aangegaan in strijd wezen met de ordinantie des Heeren en daarom door de Kerk ook niet bevestigd kunnen worden, evenmin als onze Kerken hebben goedgekeurd, dat een huwelijk kerkelijk bevestigd werd met een ongeloofte aangegaan. Ongedoopt of als volwassene zijn doop niet door belijdenis des geloofs te bevestigen, zou in den grond hetzelfde wezen. Want het niet-gedoopt zijn is een bewijs, dat iemand nog niet als „geloovige“ in de gemeenschap der Kerk zich heeft laten inlijven, en wie als volwassene geen belijdenis des geloofs wil afleggen, openbaart zich evenzeer als een „ongeloovige“, of althans de Kerk kan hem (of haar) niet anders dan voor zoodanig houden. Daarom geldt dezelfde grond, waarom onze Vaders een huwelijk met een ongeloofte weigerden kerkelijk te bevestigen, ook hier. Het zou inconsequent wezen de kerkelijke huwelijksbevestiging te weigeren, wanneer iemand in 't huwelijk wilde treden met een ongeloofte, maar die huwelijksbevestiging wel toe te staan, wanneer iemand in 't huwelijk wilde treden met een dooplid, dat feitelijk zijn doop te niet doet door geen belijdenis des geloofs af te leggen. Hierbij komt, merkt Dr. de Jong op, dat heel de inhoud van ons huwelijksformulier uitgaat van de onderstelling, dat beide gehuwden in volen zin lidmaten van Christus' Kerk zijn, want zij worden aangesproken als mede-erfgenamen van het verbond der genade, dus als belijdende geloovigen en deze onderstelling zou met de feiten in strijd wezen, wanneer een van beide of beide gehuwden nog weigerachtig waren om door belijdenis des geloofs zich als zulke leden der gemeente te openbaren.

Nu is zeker het nalaten van het doen van belijdenis des geloofs, wanneer men tot volwassen leeftijd is gekomen, een ernstige misstand en het is volkomen te begrijpen, dat vooral in Friesland, waar dit euvel vaak voorkomt, de predikanten naar middelen zoeken om dit kwaad tegen te gaan. Maar hoe scherpzinnig het betoog van Dr. de Jong ook wezen moge en hoe schijnbaar logisch zijne conclusies zijn, toch kunnen we met die conclusies niet medegaan en we gelooven ook niet, dat een Kerkeraad het recht zou hebben een kerkelijke huwelijksbevestiging te weigeren alleen op grond, dat een van beide of beide gehuwden nog geen belijdenis des geloofs hebben gedaan.

In de eerste plaats zij opgemerkt, dat onze vroegere Gereformeerde Kerken zulk een vergaarden eisch nooit hebben gesteld. Ze hebben wel zulk een kerkelijke huwelijksbevestiging beslist afgekeurd, wanneer een der beide partijen ongeloofte was, en dit volkomen terecht, omdat een ongeloofte, — al laat de Kerk het oordeel van het hart aan den Heere over — niet als geloovige kan beschouwd en erkend worden, maar ze deden dit nooit ten opzichte van degenen, die wel gedoopt waren, maar nog geen belijdenis des geloofs hadden afgelegd. Nu merkt Dr. de Jong wel op, dat destijds dit uitsluiten van het doen van geloofsbelijdenis niet voorkwam en daarom zulk een besluit niet noodig was, maar de historie leert ons dit wel anders. Op de Synode van Dordt, waar gehandeld werd over de beste wijze om het catechetisch onderwijs te bevorderen, deelden enkele buitenlandsche afgevaardigden mede, dat in hun kerken het gebruik was, dat, wanneer jonge personen in het huwelijk wilden treden, beiden eerst door den predikant onderzocht werden, hoever ze reeds in 't catechetisch onderwijs gevorderd waren, en wanneer dan bleek, dat zij traag in 't leeren waren geweest, hun huwelijk werd uitgesteld, totdat zij beter hun lessen hadden geleerd.

Hales, de afgevaardigde uit Engeland, die ons dit in zijn briefven meedeelt, driift wel ietwat den spot met dezen draconischen maatregel, maar hoe men hier ook over oordeelen moge, uit deze mededeeling blijkt genoegzaam, dat kerkelijke huwelijksbevestiging van zoogenaamde „doopleden“ toen wel degelijk voorkwam en dat zelfs de allerstrengste Kerken daarbij wel als eisch stelden, dat het catechetisch onderwijs moest gevolgd worden en van eenigen goeden wil bij het leeren blij moest worden gegeven, maar niet, dat het huwelijk geweigerd werd, omdat een dooplid, dat nog geen belijdenis des geloofs had afgelegd, als een „ongeloovige“ moest beschouwd worden.

En dat ook onze Kerken deze opvatting van Dr. de Jong niet deelen, blijkt wel het best daaruit, dat op de Synode van Amsterdam, toen de vraag werd gedaan, of men den doop der kinderen van ouders, die wel doopleden waren, maar nog geen belijdenis des geloofs hadden afgelegd, niet behoorde uit te stellen tot na het belijdenis doen der ouders, geantwoord is, dat de kinderen van zulke ouders, die nog leden der Kerk zijn, beschouwd moeten worden als te behoren tot het zaad der Kerk en dat deze derhalve recht hebben op den doop, al kunnen de ouders, die verzuimd door belijdenis af te leggen van het geloof te doen blijken, niet als doopgetuigen bij den doop van hun kind optreden. Hieruit blijkt, dat onze Kerken, al erkennen zij, dat de positie dezer doopleden abnormal is, daarom er toch niet aan denken, hen als ongeloovigen te beschouwen. In dat geval zou de doop aan hun kinderen niet bedien mogen worden. Een kind van ongeloofte ouders zou den doop niet mogen ontvangen.

Uit deze beide kerkelijke beslissingen blijkt wel, hoe de consequentie, waartoe Dr. de Jong komt, door onze Gereformeerde Kerken nooit is aanvaard. Zelfs de sterke uitdrukkingen van ons huwelijksformulier, waarop Dr. de Jong wijst, kunnen dan ook niet als grond worden aangevoerd, waarom

zulk een huwelijk kerkelijk niet zou kunnen bevestigd worden. Mocht in het gebed na het huwelijk voor zulke „doopleden“ niet geboden worden, dat zij „als mede-erfgenamen des verbonds der kinderen, die het God belijft hun te geven, Godzalig zullen opvoeden“, omdat de Kerk hen niet als erfgenamen des verbonds beschouwen kan, dan zouden de kinderen uit zulk een huwelijk geboren, ook geen zaad des verbonds zijn en dus den doop niet mogen ontvangen.

Ook het bekende advies door de Professooren Bavinck en Rutgers op de Synode te Middeburg ingediend, waarop Dr. de Jong zich beroept, dekt feitelijk zijn standpunt niet. Wel wordt hier uitgesproken, dat gedoopten, die op volwassen leeftijd door eigen schuld niet tot kerkelijke belijdenis komen, na ernstig door den Kerkeraad vermaand te zijn, door „dezen verklaard moeten worden den het lidmaatschap der Kerk verloren te hebben, en wordt hieraan toegevoegd, dat zij in dat geval ook niet meer als leden der Kerk behandeld kunnen worden, zoodat hunne kinderen bijv. ook niet als kinderen der geloovigen ten doop kunnen toegelaten worden, maar de leeftijdsgrens hier gesteld van ten minste dertig jaar en de eisch, dat de Kerkeraad hen eerst herhaaldelijk vermaand moest hebben en ten slotte hen moest vervallen verklaren van het lidmaatschap der Kerk, toont wel, hoe de bedoeling volstrekt niet was, dat ieder volwassene, die nog geen belijdenis heeft afgelegd, als een ongeloovige door de Kerk beschouwd moet worden en daarom van de kerkelijke huwelijksbevestiging moet uitgesloten worden. De meeste huwelijken worden toch vóór het dertigste levensjaar gesloten. Had Dr. de Jong, evenals in dit rapport werd voorgesteld, de wenselijkheid betoogd, dat de Kerken degenen, die door eigen schuld nog geen belijdenis des geloofs hebben afgelegd, ernstig vermanen zouden en dan, wanneer deze vermaning niet hielp, op hun dertigste levensjaar van het lidmaatschap der Kerk vervallen hadden verklaard, en dat een huwelijk met zulk een door de Kerk afgesneden lidmaat dan ook niet kerkelijk bevestigd mocht worden, dan zouden we met dit betoog geheel akkoord zijn gegaan. Maar wat hij thans voorstelt, dat de Kerk elk huwelijk, dat met een dooplid gesloten wordt, zal weigeren te bevestigen, omdat een volwassene dooplid met een ongeloofte gelijk staat, is een consequentie, die we niet kunnen aanvaarden. In elk geval zou daaraan vooral moeten gaan de officiële verklaring van den Kerkeraad, dat zulk een dooplid het lidmaatschap der Kerk verloren had. Zoolang de Kerkeraad deze tucht over de doopleden niet oefent, ontbreekt hem het recht, om bij de huwelijksbevestiging zulk een dooplid als een ongeloovige te kwalificeren. Dat zou een meten zijn met twee maten.

Reeds uit streng kerkrechtelijk oogpunt is daarom de maatregel, door Dr. de Jong voorgesteld, te verwerpen. Wie meent, dat de tijd gekomen is om aan het advies van Prof. Bavinck en Rutgers uitvoering te geven en tucht over de doopleden te oefenen, die geen belijdenis des geloofs doen, moet dit langs den kerkelijken weg doen. De Kerkeraad trede dan op, vermane zulke ontrouwe doopleden en eindig met hen van de Kerk af te snijden. Daarna kan men weigeren het huwelijk van zulke van de Kerk afgesneden leden kerkelijk te bevestigen en de kinderen uit zulk een huwelijk geboren te doopen. Maar het is geen eerlijke weg, wanneer men zulke doopleden ongemoeid laat, hen nauwelijks vermaant, er niet aan denken hen van het lidmaatschap der Kerk vervallen te verklaren, dus feitelijk hen nog als leden van Christus' Kerk erkent en dan plotseling, wanneer zij wenschen te huwen, de kerkelijke huwelijksbevestiging hun weigert of aan hun kinderen den doop niet wil bedienen, omdat de ouders geen belijdenis des geloofs hebben gedaan.

Doopattesten.

Naar aanleiding van wat we schreven over het afgeven van een doopbewijs, wanneer iemand tot de Hervormde Kerk wilde overgaan, wordt ons terecht de opmerking gemaakt, dat deze moeilijkheid van zelf kan worden voorkomen, wanneer de Kerkeraad bij elken doop aan den vader een bewijs geeft, dat zijn kind in de Gereformeerde Kerk gedoopt is; welk bewijs dan geteekend kan worden door den predikant, die den doop bedient. In verschillende Kerken is het reeds gebruikelijk zulk een doopbewijs bij den doop zelf af te geven. Mocht zulk een vader dan later met zijn kinderen tot een andere Kerk overgaan, of gaan de kinderen, volwassen geworden, naar een andere Kerk, dan behoeven zij van den Kerkeraad geen getuigenis te ontvangen, dat zij gedoopt zijn, en behoeft de Kerkeraad ook niet, zij het dan ook zijdelings, tot dezen overgang mede te werken.

Metterdaad is deze wijze van handelen verreweg de beste. Gaarne willen we dan ook de aandacht van onze Kerkeraaden er op vestigen, dat zij dezen maatregel ook in hun gemeente invoeren. Het is een betrekkelijk kleine moeite om bij elken doop zulk een bewijs af te geven. Natuurlijk geschiedt dit dan niet met het doel, om in de toekomst aan zulk een kind den overgang tot een andere Kerk mogelijk te maken, want daaraan wordt bij den doop niet gedacht, maar alleen om aan de ouders een bewijs te geven, dat het kind wettig gedoopt is, zoodat ook wanneer een kind op den Burgerlijken stand ingeschreven wordt als burger van den Staat, hiervan door den ambtenaar aantekening wordt gedaan in het zoogenaamde trouwboekje. Zelfs zou daaraan het voordeel verbonden wezen, dat wanneer zulk een kind later, ouder geworden, naar een andere plaats verhuist, de kerkeraad hem (of haar) geen zoogenaamd doopattest behoefde mee te geven, omdat hij het bewijs van gedoopt te zijn reeds ontvangen heeft. Zulk een